

Landelijke Studenten Vakbond

INTERSTEDELIJK **iso** STUDENTEN OVERLEG
LSO

VSNU

vereniging van universiteiten
association of universities
THE NETHERLANDS

FACTSHEET ISO/LSVb/VSNU

Utrecht/Den Haag 01 maart 2005

- 1. Uitgaven voor onderwijs en onderzoek zijn structureel te laag*
- 2. Investerings worden wel toegezegd, maar nauwelijks geboden*
- 3. Leerrechten zijn de oplossing niet; meer investeren is dringend nodig*

FACTSHEET ISO/LSVb/VSNU

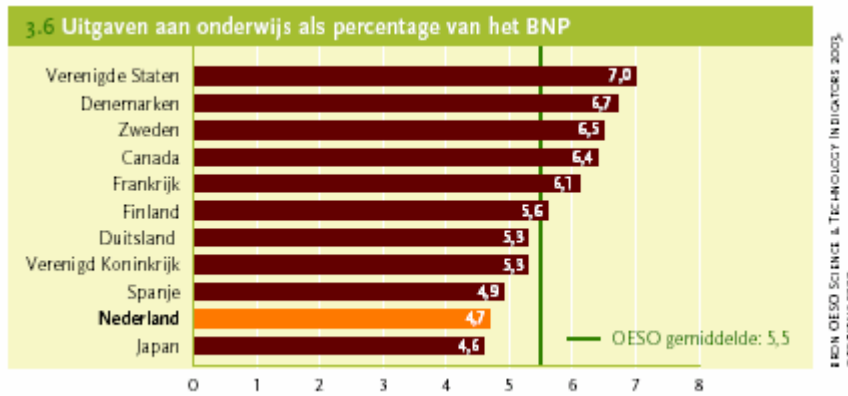
1. *Uitgaven voor onderwijs en onderzoek zijn structureel te laag*

In de laatste zeven jaar hebben de Nederlandse universiteiten er 40.000 studenten bijgekregen, dat is 25% meer. De financiële middelen hebben daarmee echter geen gelijke tred gehouden. De rijksbijdrage per student in 2001 was nog maar (minder dan) 70% van wat deze in 1980 was, blijkens onderstaande tabel.

Jaar	PO	VO	BVE	HO	(waarvan WO)
1981	100	100	100	100	(100)
1982	105	99	102	94	(92)
1983	106	99	98	86	(80)
1984	105	95	95	84	(79)
1985	113	96	97	82	(77)
1986	118	99	98	84	(76)
1987	115	113	98	81	(73)
1988	120	113	99	80	(71)
1989	117	109	92	79	(73)
1990	118	111	96	78	(71)
1991	124	113	94	79	(73)
1992	130	117	94	78	(70)
1993	130	123	96	78	(70)
1994	139	128	100	77	(69)
1995	145	134	104	78	(70)
1996	147	136	109	77	(69)
1997	147	138	112	77	(66)
1998	159	147	126	79	(71)
1999	170	159	132	82	(71)
2000	184	174	131	81	(72)
2001	190	172	142	80	(69)

Tabel 1: Uitgaven per leerling/student aan primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO), beroeps- en volwasseneneducatie (BVE), hoger onderwijs (HO) en wetenschappelijk onderwijs (WO). Geïndexeerd, kostenniveau 1981 = 100. Bron: VSNU, Kennis voor Kansen, ontleend aan gegevens van CBS, OCW en CHEPS.

Ook voor de nabije toekomst wordt een verdere teruggang verwacht: van € 5.500 in 2005 naar € 5.000 in 2009 (bron: Rijksbegroting OCW 2005). Concreet gaat dit om een afname van ongeveer 9%. De staf-student ratio komt daarmee onder steeds grotere druk te staan. We blijven in internationaal opzicht achter bij andere landen wat betreft de uitgaven voor onderwijs als percentage van het BNP, zoals blijkt uit onderstaande tabel:

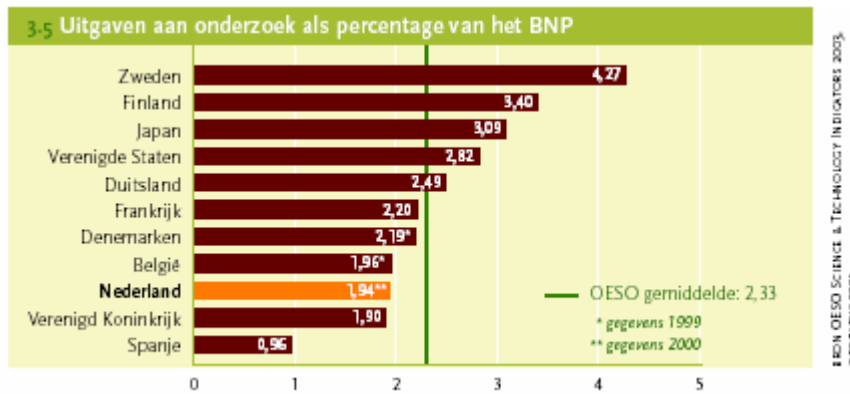

Tabel 2: uitgaven aan onderwijs als percentage BNP; bron: VSNU Branchejaarverslag 2003.

In het onderzoek heerst eveneens schaarste aan financiële middelen (zie tabel 3 op de volgende pagina), die nog wordt vergroot door de matchingsproblematiek. In totaal is er zo'n €600 miljoen bezuinigd op onderwijs en onderzoek in de afgelopen 5 jaar. Dit heeft geleid tot een structurele onderfinanciering van het onderwijs en onderzoek. Hierdoor is er vrijwel geen ruimte voor instellingen om te investeren in onderzoeksfaciliteiten. Tenslotte leveren de bezuinigingen geen bijdrage aan het oplossen van de matchingsproblematiek.

2. Investerings worden wel toegezegd, maar nauwelijks geboden

Volgens de Lissabon-agenda zouden de Nederlandse uitgaven voor onderzoek van 2 naar 3% BNP moeten gaan. In de praktijk blijven de uitgaven net onder de 2% hangen. In het regeerakkoord van dit kabinet is het WO €100 miljoen (Smart-Mix) extra toegezegd voor het onderzoek en valorisatie. Ook wordt via de BSIK-regeling €800 miljoen geïnvesteerd, waarvan echter maar een zeer beperkt deel ten goede komt aan de universiteiten. Deze investeringen zijn met name gericht op vernieuwende activiteiten op het gebied van kennisvalorisatie. Dit zijn belangrijke activiteiten maar het structurele onderzoek verschaalt ondertussen. In de afgelopen 5 jaar zijn zo'n €500 miljoen aan compensaties verstrekt. Deze worden echter besteed aan extra noodzakelijke uitgaven: 50% meer artsen, tandartsen en dierenartsen opleiden en het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden voor jonge onderzoekers. We kunnen concluderen dat de structurele financiering van onderzoek en onderwijs sterk achteruit is gegaan in de afgelopen jaren. Deze trend dient doorbroken te worden.

Tabel 3: uitgaven aan onderzoek als percentage BNP; bron: VSNU Branchejaarverslag 2003.

3. Leerrechten zijn de oplossing niet; meer investeren is dringend nodig

Voor de instellingen betekent invoering van vraagsturing door middel van leerrechten voor de student geen verruiming van de publieke middelen (het macrobudget blijft immers gelijk). Extra inkomsten zouden van de student moeten komen, maar die wordt hierdoor op kosten gejaagd en kan zelfs besluiten de studie te staken (zie het recente ISO-rapport, dat wijst op een uitval van tussen de 20 en 50 procent bij invoering van een hoger collegegeld). Bovendien kampen de studenten al jaren met een oplopend collegegeld (tussen 1994 en 2004 gestegen van €975 naar €1476) en een teruglopende studiefinanciering (tussen 1994 en 2004 teruggelopen met 57% voor thuiswonende en met 30% voor uitwonende studenten). Dat financiële afwegingen medebepalend zijn voor de beslissing om al dan niet (verder) te studeren is ongewenst, zeker vanuit het perspectief van toegankelijkheid en levenslang leren. Ook wordt de kwaliteit van het onderwijs serieus bedreigd, omdat de garantie van vaste voet-financiering wegvalt.

Volgens de studenten, voor wie de maatregel uiteindelijk bedoeld is, is het niet dé oplossing, omdat het in de praktijk neerkomt op een beperking van de leerrechten. Studenten worden hierdoor niet aangemoedigd om meer werk te maken van hun studie. Ruimte voor zinvolle nevenactiviteiten, die hun curriculum kunnen verrijken, wordt tot een minimum beperkt.

We zijn het erover eens dat alleen structurele en substantiële investeringen in onderwijs en onderzoek de geconstateerde problemen werkelijk kunnen oplossen. Dat is in lijn met andere (gewenste) ontwikkelingen zoals het stimuleren van de kennissamenleving, het streven naar meer innovatie en de positionering van Nederland als onderdeel van een slagvaardig en competitief Europa in 2010.